

โครงการ “ลดละเลิกบุหรี่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานบ้านในถ้ำ ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัด
นครศรีธรรมราช”

ผศ.กำไล สมรักษ์*

อ.สุดา ใจห้าว*

ผศ.อุษา น่วมเพชร*

*อาจารย์ประจำสำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ความเป็นมาและความสำคัญ

ชุมชนบ้านในถ้ำเป็นชุมชนในตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม ร้อยละ 97 มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,156 ครัวเรือน รวมประชากร 4,363 คน มีจำนวนผู้สูบบุหรี่ 490 คน เป็นผู้ชาย และ 10 คน เป็นผู้หญิง ซึ่งสูบบุหรี่มากกว่า 10 มวนต่อวัน ซึ่งผลกระทบทางสุขภาพแสดงให้เห็นว่ามีผู้ป่วยที่เป็นโรคปอดอักเสบ โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรคหลอดเลือดสมองตีบ และผู้ป่วยติดเชื้อ บุคคลรอบข้างได้รับผลกระทบจากควันบุหรี่มือสอง ผู้สูบบุหรี่ยังเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้กับเยาวชน ซึ่งเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดผู้สูบบุหรี่รุ่นใหม่ ในด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจ พบว่าร้อยละ 80 ของครัวเรือน (976 คน) มีค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่เฉลี่ย 280 บาทต่อสัปดาห์ต่อคน ถึงแม้ว่าคนในชุมชนจะรู้ถึงอันตรายของการสูบบุหรี่ แต่ก็ยังขาดความตระหนักในเรื่องสุขภาพของตนเองและของผู้ที่อยู่รอบข้าง นอกจากนี้ ปัญหาการสูบบุหรี่ในชุมชนยังคงมีอยู่แต่ยังไม่มีโครงการหรือมาตรการในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทางสำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เล็งเห็นถึงผลกระทบของการสูบบุหรี่และต้องการแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่อย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของชุมชน จึงสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม เช่น ให้ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบของการติดบุหรี่ จัดกิจกรรมรณรงค์ชุมชนปลอดบุหรี่โดยมีผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา และผู้แทนจากภาคส่วนอื่นๆ มีส่วนร่วม เฝ้าระวังการดำเนินการตามข้อตกลงที่ได้ประกาศไว้ ติดตามการลด ละ เลิกการสูบบุหรี่ รวมถึงให้กำลังใจอย่างต่อเนื่อง และประเมินความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการสูบบุหรี่ในชุมชนบ้านในถ้ำ

ระยะเวลา: 1 ตุลาคม 2566 - 30 กันยายน 2567

กลุ่มเป้าหมาย:

1. ผู้สูบบุหรี่ในชุม 50 คน
2. เยาวชนที่ไม่สูบบุหรี่ 50 คน

ขั้นตอนการดำเนินงาน:

1. กิจกรรมที่ 1 การจัดตั้งคณะทำงานในชุมชน และการประชุมคณะทำงาน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจโครงการ และวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน

2. กิจกรรมที่ 2 คณะทำงานสำรวจข้อมูลชุมชน ค่าใช้จ่าย ร้านค้า พื้นที่สาธารณะ และผลกระทบที่มีสาเหตุมาจากการสูบบุหรี่

3. กิจกรรมที่ 3 จัดเวทีประชุมคม ทำความเข้าใจโครงการ การอบรมและประชาคมเพื่อคืนข้อมูล อบรมให้ความรู้แก่เยาวชน ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของการติดยาสูบ องค์กรประกอบของสารนิโคติน อันตรายของการสูบบุหรี่ การได้เห็นถึงโทษ ผลกระทบของการสูบบุหรี่ ค่าใช้จ่ายที่ต้องสูญเสียไป และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ และร่วมกำหนดข้อตกลงเพื่อลดละเลิกการสูบบุหรี่ โดยมีหน่วยสาธารณสุขในพื้นที่มาร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน

4. กิจกรรมที่ 4 การจัดกิจกรรมรณรงค์ชุมชนปลอดบุหรี่ โดยแกนนำชุมชน ผู้นำศาสนา ตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ

5. กิจกรรมที่ 5 จัดกิจกรรมสนับสนุนการช่วยเลิกบุหรี่ให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ โดยอาจารย์ในสำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ เจ้าหน้าที่ รพ.สต. โรงพยาบาลท่าศาลา องค์กรบริการส่วนตำบลท่าศาลา ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนา ประธานอสม.

6. กิจกรรมที่ 6 การติดตามผลการดำเนินงาน

6.1 การติดตามการปฏิบัติข้อตกลงที่ได้ประกาศใช้

6.2 การติดตามการลด ละ เลิกบุหรี่และให้กำลังใจอย่างต่อเนื่อง

6.3 การประเมินความรู้ ความตระหนักผลกระทบของการสูบบุหรี่

7. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสรุปผลการดำเนินงาน รวมทั้งการให้รางวัลชื่นชมผู้ที่สามารถลดละเลิก บุหรี่

ผลลัพธ์:

1. จำนวนผู้ที่เลิกสูบบุหรี่ร้อยละ 80
2. เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ 98% ไม่เป็นผู้สูบบุหรี่หน้าใหม่
3. มีป้ายรณรงค์เลิกบุหรี่ในชุมชน

ผลกระทบ: เพิ่มคุณภาพชีวิตและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่ของชุมชนอย่างยั่งยืน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง:

1. คณะกรรมการชุมชนบ้านในถุ้ง
2. โรงพยาบาลท่าศาลา
3. โรงเรียนสอนศาสนาในชุมชน
4. เทศบาลตำบลท่าศาลา
5. ผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนาในชุมชนบ้านในถุ้ง
6. สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

แหล่งทุน: สำนักสร้างสรรค์โอกาส สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ